

(3)

14.5.1954

דבר

בשרות ישראל

אדמה ומים

מאת י. פרויד

כל בית משתרע שטח של 18 דונם אדמה טובה עם מערכת אינסטלציה מותקנת להשקאה, ומים רבים. כל האדמה הזאת היא נוסף לשני הדונמים שנועדו לבנייה והצר. וחשוב לו ההלך: לו היה בכפר שלו, המשמש להכרי "משמרת" מקום התעסוקה העיקרי, מצב קרקעי דומה, כמה היה זה מקל על החיים, ועל אפשרות הקיום! — — —

כמובן אם ישאלו חבר "משמרת", מדוע הוא מזניח את אדמתו הראויה לעיבוד, המסוגלת לפרנס את מעבדיה והולך לחפש פרנסתו כפועל שכיר, בעיבור אדמת אחרים, הוא יראה בזה אלה מעין זאת כהתגרות בו, כלעג מר. כי מאי משמע לעבד אדמתו באיזה אמצעים? בעד זרעים יש לשלם, זכר לים הנחוצים לדישון צריכים לקנות בכסף, ומים — חברת החשמל אף היא דורשת תשלום בעד הנעת הבאות, — והכסף מאין לקחת? — למושב "משמרת" סתומים מקורות האשראי, כי האשראי שניתן עד כה לא שולם בר עדי. ולא זו בלבד, מכסת האשראי שניתנה פעם, לא הוספקה כספיות שונות כדי ליצור נכסים היכולים להגיע לגלגלי ייצור מתחדשים, ונוצר מע"ל קצקסמים של חוב כללי המצטבר בבית, ורביית דריכות, ואם לכל אלה נוספה עוד שנה בלתי מוצלחת לשיווק המעט שצוהר, היש לשאול מדוע באה הנזחה האדומה? ...

פס פס של מתיישבים

אבל, כל זהסברים האלה אין בהם הצדקה. אמנם המושב מהווה כעין פס"ס של צורף אנשים. הגרעין הראשון נוצר ע"י חילים משוחררים מהבריגדה היהודית במלחמת העולם, הם נאחזו בזמנו בפרס-סיסקין, הירדני, ליד רמת הכובש, שנרכש ע"י הקק"ל. עיבדו את הפרדס, התקיימו מעבורתם וקיוו להיאות באדמה, שעמדו לרכשה בש בילם כדי להקים מושב. בימי המנדט נתקלה רכישת מכסת האדמה המאה בכשמים, אבל אחרי מלחמת השחרור ניתנה האפשרות להקים ישוב, אלא שאז נתברר, כי גרעין החיילים המשוחררים קטן מלקיים ישוב מלא. פנו לבתי העולים למצוא תוספת מתיישבים מקרב העולים, תחילה נענו בודדים מעולי פרסין, אחר כך באה קבוצה מלוכדת מעולי בולגריה. במאוחר יותר, קבוצה מעולי פולניה, ועם גל העליה מרוסיה באה גם קבוצה מעולי רומניה, וככה מהווה המושב רבדים רבדים של קבר צות מתיישבים. מבחינת ההסתגלות לעבודה גילו כל הקבוצות כושר מס' זיק. אנשי "משמרת" ידועים כפועלים הרדומים, אלא שהתאחדות הממשית באדמתם, "צולעת" — — —

לא רב המרחק מכפרי בו אני גר, לכפר שכן, הנושא את השם "משמרת", רק מאות מטרים בלבד מפרידים בין הבית האחרון מזה והבית הראשון מזה, אולם די לעבור את המרחק הקטן הזה למען תחוש כי נקלעת לתוך מציאות אחרת. מזה — חורשות מוריקות. בתים הטובלים בירק עצים, ומזה — בתים חשופים, ללא צל של עץ. בכל ארעיות, חוסר שרשיות, השדרה שניטעה באר רח חגיגי לפני שנים מספר, בסוף בש בט, ברוכה הנמשך לכל אורך המושב, קמלה ברובה, מחוסר טיפול בה; רק פה ושם, נאבק שיח בודד על קיומו. בים חול, כיחוד בשעות שלפני הצהר רים. יכול אתה להצות את כל אורך הרחוב, ולא לפגוש איש מהמושב. פה ושם תרים פרה דקת-בשר, גרומה, את מבט מתחנן, שיקשרה במקום אחר, שהעשב לא נגחך על ידה כליל; מזה צרות המשקים שבשני צידי הרחוב יציצו אליך הלונות גדולים של לוגים ריקים, כאלו עינים גדולות קרועות לרווחה, — תובעות הם את עולבן הריקות. כמעט ולא יישמע קול גבר במושב, כל הגברים נדים עם בוקר לחפש יום-עבודה בסביבה, כדי להר" ויה פרנסתם. אפילו הורים זקנים, יוציאים לחפש עבודה בקטין, מחמת ההכרח להשלים את מקורות הקיום. הילדים נמצאים במוסדות החנוך, בבית הספר שבמרכז הישובים; בתל-מונד, אי בגן-הילדים, להפתעתך יוצאת אשה מפחד ביתה, הבחינה בה כמה ברוזנים הרדים המסתובבים בחצר, והתחילו לרוץ לקראתה בג גוע צרחני בבקשם ממנה מזון וכאשר האשה הוציאה כא חד מבנייה-הצר הדוממים, תבילת הציריבטנים, שהרקב נכנס בו, ושטחה אותה לבעלי-החיים, עטו עליה במין גיגור רעבתני מעורר רחמים...

ברוויזים רעבים — פסל לכפר
האין לאות בשילוח בעלי-החיים הערבים על החצר הרקוב מעין סמל למושב "משמרת" בכללו? — שאף הם ניוונים משיירים הנופלים משולח חנם של אחרים, בצורת עבודה שכירה אצל עמם אחרים — בעוד שמאחורי

ראשית החטא

אפשר שראשית החטא נעוצה בהס"תבנות הכספית שבאה מבנין בתי המור שב הברי הגרעין הראשון, שהם כא מור ותזקים בארץ, חילים בבריגדה היהודית לשעבר, לא יכלו להשלים עם המחשבה כי ביתם יהיה מסוג הבלוקון המקבל ברוב המושבים החדשים שהר קמו מאז תקומת המדינה, הם ניהלו משא ומתן עם המוסד המיישב, לשם השגת הכסף המוקצב לבנינים, בצורת חומר-בנין, תוך התחייבות ששינוי הלוואות לבנות בתים, רצויים יותר. מכל המתיישבים אולם הם שהיוו את הנהלת הכפר, גישתם היתה לא להפ"לות את יתר המתיישבים בצורת הבנין והתחייבו לדאוג לבנין בתים בגודל אחד וכצורה אחידה לכל החברים, אמנם רבנינים בכללם רחוקים מהיות מרווחים ביותר, אולם הם עולים פי שנים ויותר מהסכום שהוקצב להם, וכך שקעו החברים בהובות על נכסים שאינם יוצרים מחזור-כספים. כהמשך בא הסידור בתוך הבית וצרכי-השקעה כלליים של המושב, למעלה נאשר הוד מנעת, ואין שלא שמדריך-החובות החד חיל להיות נטוי יותר ויותר, עד שהגיעו למצב המתואר. בעלי החייב במר שק, היו קרבו להסתככות אלה, גם המוסדות השיתופיים של המושב נחר גים בסכנה של התפרקות.

ואין מתיאשים

המענין בכל התמונה המתוארת, שחברי מושב "משמרת" אינם נתינים להלכידות שלאחר יאוש. אמנם יש מקרים בודדים של עזיבה, אבל הרוב חוזר הכרה מלאה בברכה הצפונה בריכוז האדמה שליד הבית, ונוסף לאדמה, יש לכל אחד חלק בפרדס נור שא פרי, שנרכש בזמנו, כדי 5 דונם לכל יחידה. החברים מיהלים לגואל שיעמדו לעזרתם בצר לעם ע"י ידויה תשלום ההובות לשנים מספר, אשראי מתחדש להשקעה פרטוטיביית, ותנאים לשיווק התוצרת. תקוותם אתם כי בת נאים אלה כל הסיכויים להם לצאת למרחב במשך שנים אחדות.

מכתבים מאזרכת

המושב במושב "משמרת"

ב"דבר" מיום 14.5.54, במדור "בש" דות ישראל", התפרסם מאמרו של הח' פרויד ממושב "חרות", על המושב "משמרת", שאנו החתומים מטה חבר'ים בו. הח' פרויד עושה השוואה בין שני המושבים "חרות" ו"משמרת" וכך תב בין השאר: "רק מאות מטרים בלבד מפרידים בין הבית האחרון מזה ובין הבית הראשון מזה. כאן, כלומר ב"חרות", מוריקות חורשות והבתים טובלים בירק ובעצים, ועם ב"משמרת", בתים חשופים ללא צל". ההש' ואה הזאת מופרכת מיסודה. נציין רק זאת, ש"חרות" קיימת 25 שנים ול"משמרת" עוד לא מלאו 5 שנים. יח' פרויד מרבה לספר, ולגנאי, שאנשי "משמרת" מתפרנסים בחלקם מעבודות חוץ אצל חברי "חרות". כנראה שכן הח' פרויד, שרק לפני שנים מעטות היה זה חיון נפוץ מאד לראות את חברי "חרות" רוכבים על המורים לעבודת חוץ בפרדסי הסביבה, כגון במ-טערישראל וכן במקומות אחרים בפ-

קידות ובמחנות עולים, כפי שהח' פרויד עצמו עבד במשך שנים רבות. גם כעת יש חברי "חרות" העובדים בעבודות חוץ.

הח' פרויד מעלה כסמל שלנו את הפרה הגרומה, דקת-הבשר והרעבה למזון, ואת תרנגולי-החור המתנפלים ברעבתנות על הציר בוטנים וקוב. אבל הוא לא סיפר, שבשנת תש"י, כש"רק עלינו על הקרקע, החמוטטה הבאר ובמשך שנה תמימה לא יכולנו להשי' קות את הפרדס ואת הירקות. לשתי' קיבלנו מ"חרות" מים בכסף מלא. אבל כבר באותה השנה התחלנו לק' בג' השלמה של עולים חדשים שלא מעט כספים שלנו השקענו בהם. גם הסוכנות מכירה בסכום של 30 אלף לירות, ש"הותיקים" השקיעו בהרחבתו. בזמן שהם עצמם היו רחוקים מביטול. בשנת תשי"א כבר עיבדנו 750 דונם שלחין ו-1000 דונם פלחה. בשנת תשי"ב 1315 דונם שלחין וקרוב י"י 1000 דונם פלחה. בשנת תשי"ג חוץ ט' דמירת-מה שטח הירקות בגלל חשש בו שפרץ בענף זה. השנה, אם כי עזבו אותנו מספר חברי, מעבדים אנו י"י 300 דונם ירקות ותפ"א ו-600 דונם בוטנים. נוסף לכך משתדלים להעלות את מצב הפרדס ונוטעים פרדס צעיר. כל זה נעשה במאמצים רבים של הוד' ברים ובכסף שהסכו מהמשק ומעב-דות חוץ.

הח' פרויד מטפל גם בבתינו ה"מפר ארים". הבית שלנו הוא בגודל של 27 מ"מ ובו שני חדרים קטנים, בלי מטבח ונוחיות. "פשענו" היחידי הוא, שלא רצינו לגור בבלוקונים עם רצפה מבלטות מלט גדולות ועם תקרת גיב, אלא עשינו רצפה מבלטות בהירות ותקרה מטויחת. נכון שעברנו משברים הברתיים וכלכליים, וגם כעת מצבנו לא קל, אבל עד כמה שאנו יודעים, עובר כל כפר משברים עד שהוא י"י צא לדרך המלך, מתבסס וחי ממשק. אנו תקווה, שעם קצת עזרה מהמוס' דות ורצון כן של חברי "משמרת" להתקיים על החקלאות, נבנה כפר לתפארת וכשנגיע לחצי יובל שנים — לא גיפול מ"חרות" ואולי אף נעלה עליה.

אפודי אדיוהו, וזר יצחק קריין מרדכי

תלמה למה
("אדיוהו וזר")
מלך מ' 3